

4. Kvalitní vzdělání

CÍLE: Žáci porozumí významu vzdělání v individuální a společenské rovině. Dokáží identifikovat konkrétní překážky v přístupu ke kvalitnímu vzdělání. Uvědomují si roli státu a potřebné infrastruktury, stejně jako další faktory ovlivňující úroveň školství v rozdílných regionech světa. Žáci dokáží dát do souvislosti vzdělání a další globální a společenské problémy.

ZAŘAZENÍ DO RVP:

- Člověk a společnost – výchova k občanství (člověk ve společnosti, mezinárodní vztahy – globální svět)
- Člověk a příroda – zeměpis (společenské a hospodářské prostředí – vzdělanostní struktura)

POMŮCKY: dataprojektor, PC, tabule, křída, tužka, papír, příloha č. 1 (pracovní list), přílohy č. 2–5 (texty: příběhy o vzdělání), přílohy č. 6–13 (fotografie)
Přílohy naleznete na konci lekce.

TRVÁNÍ:
45 MIN

**7.—8.
TŘÍDA ZŠ**

Cíl OSN:

Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny.

Vzdělání je důležitým předpokladem pro snižování chudoby – je její prevencí. Obecně tedy vzdělání a vzdělávání patří mezi důležité nástroje udržitelného rozvoje.

OSN chce proto pomocí tohoto cíle zajistit, aby do roku 2030 všechny dívky i chlapci ukončili bezplatně a kvalitně základní vzdělání. Tento cíl se nedotýká pouze dětí, protože řada dospělých v rozvojových zemích neumí číst a psát. Míra gramotnosti ve světě se různí. Podle žebříčku CIA je stoprocentní gramotnost například v Andoře, Norsku,

Finsku nebo Severní Koreji, a naopak pouze jedna třetina lidí je gramotných v Jižním Súdánu, Afganistánu, Mali či Burkině Faso. Proto OSN navrhuje jako jeden z podcílů zaměřit se na to, aby všichni mladí a značná část dospělých mužů i žen dosáhli čtenářské a matematické gramotnosti. Vzdělávání rozvojového světa ale může mít i své negativní dopady. Odchod dětí z vesnických oblastí do měst a jejich odtržení od tradic a někdy i jazyka může z dlouhodobého hlediska poškodit celou oblast. Stále však převažují výrazněji pozitiva než negativa.

Plné znění SDG 4 naleznete [zde](#).

**VÍCE INFORMACÍ
O CÍLECH
UDRŽITELNÉHO
ROZVOJE NALEZNETE
[ZDE](#).**

**KOMIKS:
„DOBRODRUŽSTVÍ
JEDNOHO KOLÁ“**

**VIDEO: CÍL 4:
KVALITNÍ VZDĚLÁNÍ**

1. Proč se učíme?

 10 min

POMŮCKY: dataprojektor, PC, tabule, křída, příloha č. 1 (pracovní list)

Zkuste si společně odpovědět na níže uvedené otázky. Následující aktivita vám s odpověďmi trochu pomůže.

- Proč je důležité vzdělání?
- Je vůbec důležité?

ÚKOL: Rozdělte žáky do pracovních skupin tak, aby ve skupině byli max. 4 žáci. K dispozici máte pracovní list s obrázky – týkají se literatury a biologie. Každá skupinka obdrží jedno zadání. Na řešení poskytněte 2 minuty a poté napište na tabuli otázku: „Proč je vzdělání důležité?“. Použijte brainstorming a veškeré nápady žáků zapisujte na tabuli.

TIP: Obrázky z PL můžete žákům pouze promítnout. Naleznete je na konci lekce nebo také [zde](#).

2. Je škola základ života?

 25 min

POMŮCKY: papír/sešit, tužka, přílohy č. 2–5 (texty)

Vzdělání není ve všech oblastech světa stejně dostupné a nemá ani stejnou kvalitu. V západním světě je negramotnost minimální, ale v mnoha zemích je stále závažným problémem. V rozvojových státech vychází většina problémů z hospodářských obtíží, nedostatečné infrastruktury a celkové chudoby obyvatel. Cílem této aktivity je seznámit žáky s příčinami a důsledky problémů v oblasti vzdělávání a představit jim vzdělávací systémy různých světových regionů.

Ve čtyřech příbězích se dozvíte o mnohdy nelehké cestě za vzděláním. O příčinách nedostatečné školní docházky a o tom, s jakými důsledky se osoby z příběhů potýkají v životě.

ÚKOL: Ponechejte pracovní skupiny. Každá skupinka bude pracovat s jedním příběhem a odpoví na následující otázky. Své odpovědi si každý zapíše do sešitu. Než začnou žáci pracovat na otázkách, zdůrazněte, že v kontextu vzdělávání existují i jiné než finanční problémy. Pokud bude třeba, můžete žákům napovědět další problematické oblasti – nedostatečná infrastruktura, málo učitelů, dětská práce, genderová nerovnost v přístupu ke vzdělání apod.

ZADÁNÍ OTÁZEK: Najděte co nejvíce odlišností a společných věcí mezi vzděláváním u nás a ve státech z pracovního listu.

- Určete největší problémy ve vzdělávání ve státech z pracovního listu.
- Jaké jsou příčiny těchto problémů?
- Jaké jsou jejich důsledky?
- Co bys mohl/a udělat ty sám/sama, abys pomohl/a?

3. Dostupné vzdělání pro všechny

 10 min

POMŮCKY: dataprojektor, PC, tabule, křída, sešit, přílohy č. 6–13 (fotografie)

Navažte na aktivitu s příběhy, použijte zápisky ze sešitu a vytvořte na tabuli myšlenkovou mapu. Společně se zamyslete nad jednotlivými problémy, příčinami a důsledky nedostatečného vzdělání. Žáci by měli pochopit, že vzdělání je jedním z nejlepších nástrojů rozvoje a boje s chudobou. Promítněte žákům fotografie (přílohy č. 6–13), aby si udělali představu o rozdílech ve vzdělávání různě po světě.

Užitečné odkazy:

Portál GRV – <https://www.globalnirozvojevzdelavani.cz/>

10 nejčastějších bariér v přístupu ke vzdělání – <https://www.globalcitizen.org/en/content/10-barriers-to-education-around-the-world-2/>

OSN data ke vzdělávání – <https://www.un.org/sustainabledevelopment/education/>

Použité zdroje:

<https://africaeducationaltrust.org/school-mothers-girl-friendly-spaces/>

<https://www.unicef.cz/co-delame>

Serafini, L., & Notini, S. A. (2015). Codex seraphinianus. New York, NY: Rizzoli International Publications.

Projekt byl podpořen z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí v Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

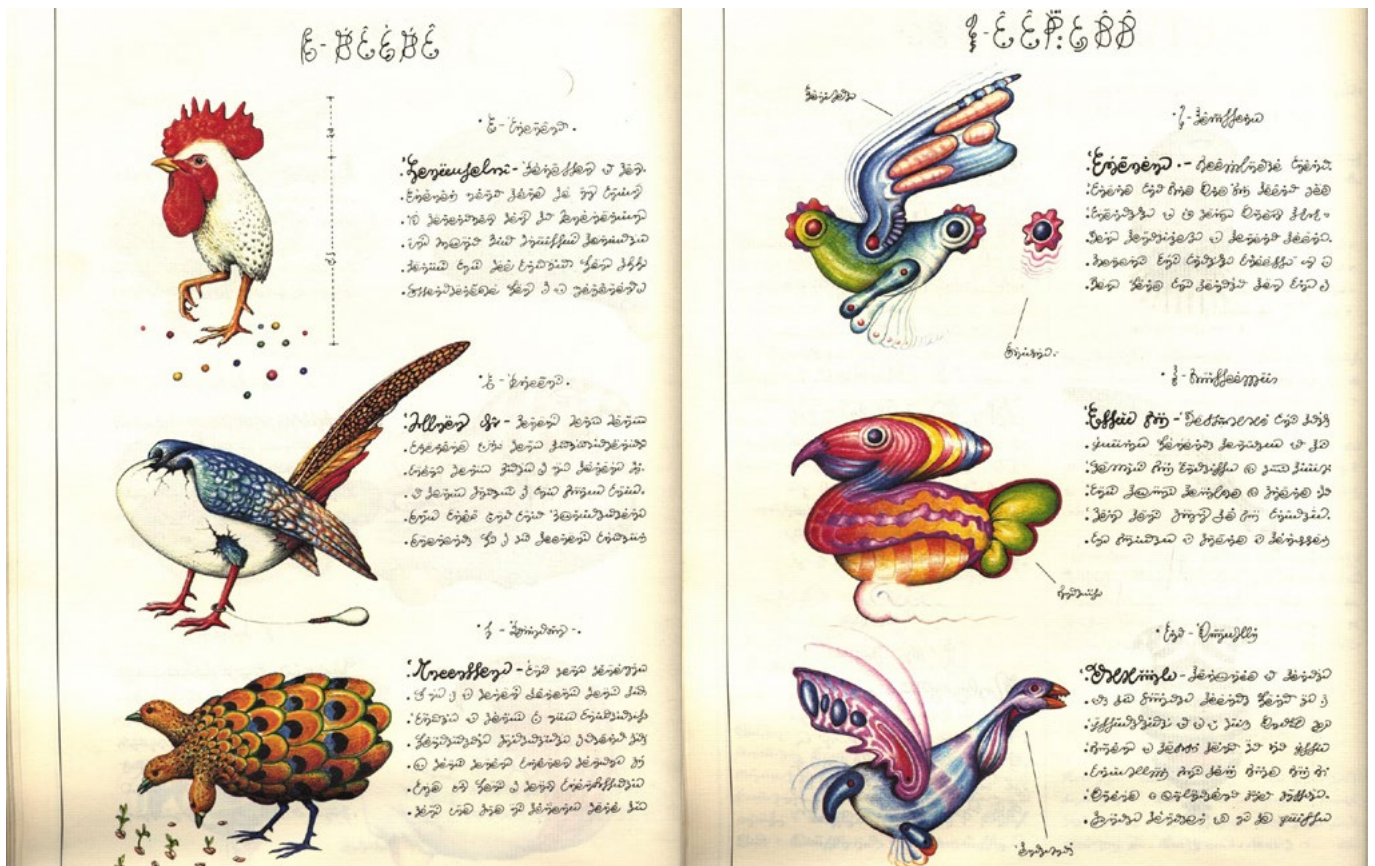
Úkol: Přečtěte si následující text a seznamte ostatní s obsahem.

沈括論石油未製墨

石油出產於鄆及延。此二州皆與
 京所云之宜自高奴縣者同。此物
 係由水沙及石相伴而出。居民以刷
 子在噴泉緣收集。然後藏於土壺。
 狀如油漆。此物容易燃燒。其濃
 煙使窓簾凌黑。余惜及此煙可加
 利用。收集之可製墨。煙墨之墨色
 最高如漆。松脂墨与之無法媲美。
 故余曾自製多量。名為延川石液。
 余竊信此二處必有廣用之日。石
 油儲量甚多。且不斷產自石中。但
 松脂之儲則有耗盡之虞。

抄錄於高雄
 公元貳零零玖年陸月貳拾
 參日

Úkol: Zjistěte co možná nejvíce informací o těchto zvířatech.

Zdroj: Codex Seraphinianus, 2015

Sadžíb

Sadžíbovi je devět let. Žije v chudinském slumu v bangladéšském hlavním městě Dháka v obydlí z bambusu a plechu. Dháka je jedno z největších měst světa a patří také k nejvíce zalidněným městům. Velká část obyvatel Dháky, více než 5 miliónů lidí, žije právě ve slumu. To je více než třetina všech obyvatel Bangladéše.

Sadžíb žije jen s babičkou, která pracuje jako pomocnice v domácnostech, ale pro oba nevydělá na obživu dost peněz. Sadžíb proto sbírá na ulici recyklovatelné odpadky a prodává je. Donedávna se mu ani nesnilo, že by mohl chodit do školy. Až před několika měsíci začal navštěvovat vzdělávací centrum Čalantika, které založila nezisková organizace ADRA. Tam se učí číst, psát a počítat, aby mohl začít chodit do běžné státní školy. V Bangladéši je povinná předškolní příprava, která je ale jen soukromá a musí ji rodiče platit. Proto mnoho dětí do základní školy vůbec nenastoupí.

Akifa

Akifa žije v malé vesnici v Jižním Súdánu. Je jí 12 let a má dva bratry a jednu sestru. Stejně jako většina lidí ve vesnici, i rodiče Akify mají velmi málo peněz. Všechny děti proto musí pomáhat a přispívat svou prací do rodinného rozpočtu. Akifa by ale raději chodila do školy tak jako její bratři. V Jižním Súdánu je ale pro dívku problém začít chodit do školy. Školy jsou určeny primárně pro chlapce, často v nich chybí například holčičí toalety. Vzdělání se také neslučuje s tradiční rolí dívky – pečovat o domácnost, vdát se a založit vlastní rodinu. I z toho důvodu investovali rodiče Akify raději do vzdělání svých synů a Akifa a její sestra pomáhají v domácnosti. Obě děvčata jsou již téměř dospělá a brzy jim rodiče začnou hledat ženicha.

Akifa se ale vdávat nechce. Ráda by se naučila číst a psát, jejím snem je odejít do hlavního města Juba a pracovat tam. Občas si od bratrů tajně půjčuje školní sešity a snaží se pochopit, co se v nich píše. Spoustu věcí by ale potřebovala vysvětlit – bohužel není nikdo, kdo by podpořil její touhu po vzdělání. Rodiče jsou negramotní a oba bratři nemají na Akifu čas, neboť když nejsou ve škole, pomáhají rodičům na poli.

Mael

Mael je 10 let a žije ve vesnici La Criolla v Nikaragui. Její rodiče nedávno postavili domek ze dřevěných prken a Mael už nemusí spát na posteli se svými dvěma sourozenci. Sice mají společný pokoj, ale každý má vlastní postel. Každé ráno všichni brzy vstanou, aby nakrmili domácí zvířata – hlavně slepice a kozu, která dává mléko. Maelina rodina se má na místní poměry dobře – mnoho lidí v okolí nemá ani domek, ani zvířata, někdy dokonce ani vlastní postel. Přesto ale Mael ani její sourozenci nechodí do školy.

Moc by si to přáli a také jejich rodiče chápou, jak důležité je vzdělání. Jenže nejbližší škola je od vesnice vzdálená 30 kilometrů. To není sice žádná dálka, ale Maelina rodina nemá žádný dopravní prostředek. Aby mohly děti školu navštěvovat, musely by každý den ujet tuto vzdálenost na kole. Taková cesta by jim trvala minimálně tři hodiny tam a tři zpět a neměly by už čas pomáhat rodičům obstarat domácnost.

Zikri

Zikri žije v hlavním městě Malajsie – Kuala Lumpur. Přistěhoval se tam nedávno se svými dvěma dětmi Irfan a Damia. V jejich vesnici byla velká povodeň a spláchla všechnu úrodu – kdyby tam zůstali, neměli by co jíst. Zikri proto raději prodal veškerý majetek, a i s dětmi odešel za lepším životem do města. Žijí teď ve slumu v chatrči z plechových plátů a Zikri se snaží najít si práci. Celý život pracoval na poli a nikdy nechodil do školy. Kdysi dávno se naučit trochu počítat, asi tak do dvaceti. Ve městě je sice mnoho pracovních příležitostí, ale Zikriho nikde nechtějí přijmout – prý musí umět číst a psát a počítat a do dvaceti prý nestačí. Zikri by rád poctivě pracoval a zajistil sobě a dětem spokojený život. Chtěl by, aby chodily do školy a nemusely se v budoucnu potýkat se stejnými problémy, jakým teď čelí on sám.

Zatímco hledá Zikri práci, Irfan a Damia se potloukají po ulicích. Občas se jim podaří vyžebrot jídlo, občas nějaké drobné. Většinou vše přinesou domů a rozdělí se s tatínkem. Tak to ale nemůže fungovat navždy – pokud se Zikrimu brzy nepodaří najít si práci, přijdou i o chatrč ve slumu a zůstanou na ulici.

Následující přílohy (č. 6–13) naleznete [zde](#).

Základní škola Keňa

Škola v Togu v Africe

Škola v Zanzibaru v Africe

Buddhistická škola

Škola v Tibetu

Dívčí škola v Indii

Moderní základní škola

Moderní vysoká škola